

(א) [גדרים לג. צ"ב גג.]
(ב) [צ"מ גג:] א [לעיל כא:]
(ג) [ד"ה אין לו.]
(ד) [ג"ה יאמר רש"י.]

גליון הש"ס

גמ' איבעי לך עובדי. עיין
בב"מ דף נג ע"ב מוספות
ד"ה איבעי לך:

רבינו הגנאל

אמר רב כהנא לא שנו אלא
באותה ערוגה, אבל
מערוגה לערוגה משלמת
מה שהזיקה. ורבי יוחנן
אמר אפילו מערוגה
לערוגה וכו'. ופר"ח זצ"ל
קיימא לן כר' יוחנן. אלא
כיון שיצתה לדעת אע"פ
שהורה שלא לדעת וכו'.
וה"ל ד"ל פי אף על פי
שהורה שלא לדעת בעלים
כגון ששמרוה כראוי
שנעלו בפניה ויצתה או
קשרוה ויצתה והלכה
ונכסה שם בגינה ברבנות,
צ"כ.

הכונס פרק ששי בבא קמא

נח.

עין משפט
נר מצוה

בב א ב ג ד מ"י פ"ג
מהלכות זקי ממון
הלכה יא סמוג עשין סז
טוש"ע ח"מ סומן שלג
סעף א:
בג ד מ"י שם הלכה יב
ועי' בהשגות ובמ"מ
טוש"ע שם סעף ב:

א"נ מבריה ארי מנכסי חבירו לית ליה פסידא. וא"ת והרי פורע
חובו דחשבינן ליה מבריה ארי צריש אין בין המודר (גדרים
ד' ג.) אע"ג דלית ליה פסידא וי"ל דהכי פ"י מבריה ארי
מנכסי חבירו מדעתו וכיון דמדעתו אפי' לית ליה פסידא כמו
פורע חובו חשיב מבריה ארי הא

שלא מדעתו א"נ מבריה ארי מנכסי
חבירו אפי' כשאינו מדעתו ולא
חבירו מכריחו להצריח ארי מעדו
לית ליה פסידא למבריה הא לית ליה
פסידא וכיון דליכא תרתי שלא
מדעתו ולית ליה פסידא לא חשיב
מבריה ארי אצל מדעתו אפי' לית
ליה פסידא או שלא מדעתו ולית
ליה פסידא חשיב מבריה ארי ואין
נותן לו אפי' שכרו וא"ת דצטרף
השוכר [את] הפועלים (צ"מ גג:) אמר
דשומר חנם שהיה לו לקדם צדוקים
ומקלות ולא קדם חייב ומפרש שומר
חנם בחנם וש"ש צכר ומסיק דחור
ונוטל מצ"ה ומשמע דשומר חנם לא
מחייב לקדם צכר אצל כ"ש אם
קדם צכר דשפיר עבד ונותנים לו
מה שהוציא ומסתברא דה"ה איניש
דעלמא שאינו שומר וגם צכר עלמא
נוטל ואין צכר לחלק בין רועה
עלמא שמוטל עליו להחמיק ולשמור
לאיניש דעלמא ועוד אמרינן בהגול
במרא (לקמן דף קטו:) שטף נהר
חמורו וחמור חבירו והניח שלו והציל
של חבירו אין לו אלא שכרו ושכרו
מיהא שקיל ולא אמרינן מבריה ארי
בעלמא הוא וכן משיב אצידה שנותנין
לו שכר כפועל בעל (צ"מ דף נא: ושם)
לא אמר דליהוי כמבריה ארי בעלמא
ולא יטול כלום ואין לומר דככל הנהו

לא מציעיא אכלה דמשלמת. מיהא מה שנהנית אע"ג דלא פשע
בשמירתה דהא נהנית: אבל נחבטה. דאפי' זההיא הזיקא אנוסה
הוא: אימא. האי בעל השדה מבריה ארי מנכסי חבירו הוא
שהציל את צהמת חבירו שלא נחבטה בקרקע ומלוה הוא דעבד
ומידי לא לשקול קמ"ל: שהחלקה
במימי רגליה. מרה"ר לגינה דאנוסא
דלא סלקא לדעתיה הוא: לא שנו.
דמה שנהנית הוא דמשלמת ולא מה
שהזיקה: אלא שאכלה מיד באותה
ערוגה שנפלה שם לכיון דאנוסה
היא נפילה אנוסה היא נמי באכילתה
לכיון דחזיא לתבואה מותה לא
מוקמה אנופה: אבל הלכה מערוגה
לערוגה ואכלה משלמת מה שהזיקה:
לא סימא עד שפלא לדעת. שדעו
הבעלים שיצאת: ותחזור לדעת.
שלא נעל צפניה כראוי: אלא כיון
שיצאת לדעת: שדעו צי"אמה:
אף על גב שהורה שלא לדעת.
דהשתא לא סגי לה בשמירה
פחותה דאמר ליה כיון דילפא כו':
תחלוטו צפיעה. בלאו לידה היה
לו לשומרה שלא תכנס ותאכל:
וסופו באונס. לא היה יודע שחלד:
ולאסטמורי

לדעת ותחזור לדעת אלא כיון שיצתה לדעת אע"פ שהורה שלא לדעת מ"מ
דא"ל כיון דילפא כל אימת דמושמתא להתם רהטא: ירדה כדרכה
והזיקה משלמת מה שהזיקה: בעי רבי ירמיה ירדה כדרכה והזיקה
במי לידה מהו אליבא דמאן דאמר תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב
לא תיבעי לך כי תיבעי לך אליבא דמאן דאמר תחלתו בפשיעה וסופו באונס
פטור מאי מי אמרינן כיון דתחלתו בפשיעה וסופו באונס פטור או דלמא הכא
כולה בפשיעה הוא דכיון דקא חזי דקריבנה לה למילד איבעי ליה לנטורה
ולאסטמורי

אע"ג דמן הדין היה פטור מ"מ תקנת חכמים הוא שישלם לו כדי שישיב אצידתו של חבירו אצל פורע חובו אין לנו לעשות תקנה ע"י זה
דהא הכא בשמעתין משמע דלי הוה מדעתו הוה חשיב מבריה ארי ולא היה נוטל כלום אעפ"י שהוא מציל חבירו מן ההפסק לא עשו
תקנה ונראה לר"י דמבריה ארי שאינו נוטל שכר היינו כשאין הדבר צדור שיבא לדי הפסק כגון שהארי רחוק ואין יודע אם יבא
כאן הארי אם לאו ואין מצילו אלא מדאגה ומן הפחד שדאג שמה יבא אצל אם הדבר צדור שיבא לדי הפסק ולידי דריסת הארי
או מציל מפי הארי עלמא או ודאי נוטל שכרו כמו שטף נהר חמור חבירו והך דשמעתין מיייר שהצילו ירקות מצער בעלמא שאין בעל
הבהמה רוצה שתחבטו בהמתו בארץ ותנטער אע"פ שלא היו דמיה נפחתין בכך ולכך היה נחשב מבריה ארי אי הוה מדעתו ופורע
חובו אין מצילו מהפסק דמה שהיה הלוה זקוק לפרעו אין זה הפסק שהרי נחשיב לו ואינו מצילו אלא מצער בעלמא וחשיב מבריה
ארי א"נ כדמפרש טעמא צירושלמי דכחוצות (פ"ג) וצנדרים (פ"ד) מפייסא הוינא ליה ומחיל לי ואפי' במשכון מפייס הוינא ליה
והיבז לי משכוני ואפי' צב"ח דוחק עלמא מסיק לה צירושלמי ונראה דהטעם משום שיכול לומר לו הייתי מואל הרבה בני אדם שהיו
פורעין עבדתי כי דרך אהובים שמרחמים על אהוביהם להציל מן הצער הזה דהיינו מעיין אותו טעם והא דקרי בחוקת הבאים (צ"ב
דף נג.) מבריה ארי נתן צדור והועיל נטל צדור והועיל דסכר מינה מיהא והוציא מינה מיהא אע"פ שמצילה מהפסק שהיה נהר שוטפה
לא נקט לשון מבריה ארי לענין שיפטר חבירו משכר הנחתו אלא כלומר דאין זה חוקה דאין זה תיקון כמו רפק בה פורתא או
נעל וגדר אחר אלא מגיין עליה פורתא שלא תבא לדי קלקול ורבינו גרשון פסק בתשובה אחת על אגס עכו"ם שאגס ביתו של ישראל
ובא ישראל אחר ולקחו ממנו שלא יחזיר לבעלים בחנם אצל רש"י פי' בהנזקין (גיטין דף נח: ט) גבי עכו"ם הבא מחמת חוב ומחמת
אנפרות אין זו משום סיקריקון שאם החזיק עכו"ם בקרקע של ישראל מחמת חוב שהיה לו עליו או מחמת אנפרות בגול בעלמא ואינו
מסור בידו להרגו אין זו דין סיקריקון אפילו אם שהתה י"ב חדש לתת רביע לבעלים כתיקון חכמים אלא מחזיר לו הקרקע בחנם
דכיון דאין כאן סיקריקון לא גמר ומקני מידי ואע"ג דשהתה י"ב חדש לא בא לו שעה לכופו הלכך אין מכירת העכו"ם מכירה כלל ור"י אמר
דלא מציעיא במקום שאם לא קנאו ישראל לא היה חוזר לבעלים לעולם שהיה מוכרו או נותנו לעכו"ם אחר והיה אבוד מן הבעלים
לגמרי דלא חשיב מבריה ארי כיון שמצילו מן ההפסק ואפי' קנאו בשווי מצילו מהפסק הוא כמו מקדים צדוקים ובמקלות בשכר
דאמרינן שנותן שכר עד כדי דמיהם וי"מ לכושרא דחיותא או לטרחא יתירתא אלא אפי' יודע ודאי שאם לא מהדר זה לקנות היה
חוזר לבעלים צדמים הללו כל שעה שירצו דהשתא אין מצילו מן ההפסק אעפ"כ אין לדמותו כלל למבריה ארי דכיון שיצא הבית מחוקת
ישראל ובא ליד הנכרי וזה מוציא מיד הנכרי ומחזירו ליד ישראל לא דמי למבריה ארי ונוטל מה שההנהו ואותם היהודים הצדוקים
מעירם והשר מחזיק קרקעותיהם שאין בהן טסקאות ואפי' יש בהן טסקא אם הניח הקרקעות צד אחרים לפרוע מהן טסקא אומר
ר"י שאם בא ישראל וקנאו מיד השר מחזירם לבעלים ונוטל מה שההנהו דאין זה דינא דמלכותא אלא גזילה כי ראינו במדינה
שקציבותינו משפטם היהודים לעמוד כמו פרשים בכל מקום שירצו ובדין מלכותא היו תופסין שלא יחזיק המושל בנחלת היהודים כשילאו
מעירם וכן היו נוהגין בכל ארץ צורגוני"א ואם יש שר שצא לשנות את הדין ולעשות דין לעלמא אין זה דינא דמלכותא שהרי זה
הדין אין הגון כלל ודמיה למוכס שאין לו קצבה (לקמן דף קי.) והיכא שמשכיח נכסי חבירו אין דומה כלל למבריה ארי כגון יורד
לתוך שדה חבירו ונטעו שלא ברשות ומקיף את חבירו משלש רוחותיה וכגון ההוא דהאומנין (צ"מ דף עו.) השוכר את הפועל
לעשות בשלו והראהו בשל חבירו דנוטל מצעל הבית מה שההנהו ואין להקשות בשטף נהר חמור חבירו למה אין לו אלא שכרו למה
אין לו כל הפסקו דכיון דבעל חמור עומד שם מה לנו לעשות לו תקנה שלא מדעתו אם ירצה יתנה (עם) המציל לשלם חמורו ועוד
דע"כ מיייר שיכול להציל על ידי הדחק דאל"כ לימא ליה מהפסק קוצינא כדאמרינן התם על חבית של דבש ומ"מ שכרו נותן לו
דמסתמא ניחא ליה שכל מי שיציל יטול שכר כל זמן שלא ימחה בידו כיון שאין יכול להציל אלא ע"י הדחק: א"א שנו א"א באותה
ערוגה. דכיון שמתלת נפילתה באותה ערוגה באונס אינו חייב להעלותה מאותה ערוגה אצל מערוגה לערוגה הוה כשדה אחר:

שמין